

Asia: VN/27639/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (valkoposkihanhet ja merimetsot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Länsi-Suomen Kalatalouskeskus pitää merimetsoa koskevaa sääntelymuutosta kalataloudellisesta näkökulmasta tarpeellisenä ja perusteltuna. Kalatalouskeskuksen toiminta-alue kattaa Satakunnan ja Varsinais-Suomen rannikko- ja sisävesialueet, joilla merimetsokannan kasvu on ollut voimakasta ja sen vaikutukset kalatalouteen huomattavia.

Merimetsan vaikutuksista kalakantoihin ja kalastukseen on olemassa sekä kansainvälistä että kotimaista tutkimusnäyttöä. Itämeren alueella tehdyssä tutkimuksessa on osoitettu, että merimetson saalistus voi aiheuttaa merkittävää kuolleisuutta paikallisissa kalakannoissa – esimerkiksi ahvenkannan osalta jopa noin 35 % tarkastellun oleskelujakson aikana. Mallinnusten perusteella merimetsa voi vähentää paikallista kalasaalista kymmenillä prosenteilla, ja korkeilla merimetsotiheyksillä vaikutus kalakantoihin ja kalastukseen on selvästi negatiivinen (Veneranta ym. 2020).

Luonnonvarakeskuksen raportin mukaan merimetsot aiheuttavat konkreettisia saalisvahinkoja kaupalliselle kalastukselle: vuonna 2023 kalastajat ilmoittivat

merimetsojen vaurioittaneen noin 23 tonnia kalaa, erityisesti ahventa ja silakkaa. Raportin mukaan todellinen haitta on tätä suurempi, sillä kaikki vahingot eivät näy saaliissa ja vaikutukset ulottuvat kalojen käyttäytymiseen, kalastuksen kannattavuuteen ja pyyntialueiden käyttöön (Söderkultalahti & Rahikainen 2025).

Vaikutusta vaelluskalakantoihin on tutkittu erityisesti muissa Pohjoismaissa. Tanskassa ja merimetsojen on todettu aiheuttavan merkittävää kuolleisuutta vaelluskaloille, erityisesti smolttivaiheessa oleville yksilöille, ja verottavan vaelluskalakantoja voimakkaasti.

Erityisesti kaupalliselle kalastukselle ja paikallisille ahvenpopulaatioille aiheutuvasta haitasta on olemassa selkeää tutkimusnäyttöä ja käytännön kokemukset vahvistavat tämän. Osana kokonaisvaltaista kalakantojen hoitoa on tärkeää, että myös merimetsokantaa hallitaan. Erityisen tärkeää on ennaltaehkäistä hyvin suurten kolonioiden syntyminen rannikkoalueilla, joissa vaikutukset kohdistuvat voimakkaasti kalojen lisääntymisalueisiin ja kalataloudellisesti keskeisiin alueisiin.

Kalatalouskeskuksen toimialueella on haettu ja myös myönnetty poikkeuslupia merimetsovahinkojen torjumiseksi. Kokemusten perusteella luvat eivät kuitenkaan pääsääntöisesti ole vastanneet hakemusten sisältöä. Lupaehdot ovat usein olleet ajallisesti ja alueellisesti rajoitettuja siten, että toimenpiteitä ei ole voitu kohdentaa vahinkojen kannalta kriittisiin ajankohtiin tai kohteisiin. Tämän seurauksena toimenpiteiden vaikuttavuus on jäänyt vähäiseksi, eikä merimetson aiheuttamia haittoja ole kyetty tehokkaasti ehkäisemään. Samalla lupamenettely on hallinnollisesti raskas.

Kalatalouskeskus katsoo, että nykyinen järjestelmä ei vastaa kalatalouden tarpeisiin. On välttämätöntä siirtyä sääntelyyn, jossa vahinkojen torjunta on mahdollista suoraan lain nojalla ilman raskasta poikkeuslupamenettelyä.

Esityksen mukaan Elinvoimakeskus vahvistaisi kalojen tärkeät lisääntymisalueet Luonnonvarakeskuksen laatiman selvityksen perusteella. Länsi-Suomen Kalatalouskeskus katsoo, että kalatalousalueiden voimassa olevat käyttö- ja hoitosuunnitelmat on jo hyväksytty toimivaltaisten viranomaisten toimesta (aiemmin ELY-keskukset, nykyisin Elinvoimakeskus). Näissä suunnitelmissa tunnistetut lisääntymisalueet tulee katsoa lähtökohtaisesti jo vahvistetuiksi. Lisäksi kalatalouskeskus katsoo, että Elinvoimakeskuksilla tulee olla mahdollisuus vahvistaa tärkeitä lisääntymisalueita myös muiden asiantuntijaorganisaatioiden kuin Luonnonvarakeskuksen laatimien selvitysten perusteella, jotta paikallinen ja ajantasainen tietopohja voidaan ottaa täysimääräisesti huomioon.

Länsi-Suomen Kalatalouskeskus esittää, että:

- merimetson aiheuttamien vahinkojen torjunta mahdollistetaan suoraan lain nojalla ilman raskasta lupamenettelyä
- suojametsästyksen kevätkautta pidennetään 30.4. saakka
- suojametsästyksen etäisyysrajoituksia lievennetään erityisesti 1.8. alkaen
- kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmissa tunnistetut lisääntymisalueet hyväksytään tärkeiksi lisääntymisalueiksi, ja viranomaisilla tulee olla mahdollisuus vahvistaa niitä myös muiden asiantuntijaorganisaatioiden selvitysten perusteella

- kolonioissa tehtävät toimenpiteet, kuten munien öljyäminen ja pesien hävittäminen, säilytetään mahdollisina ja lupien saamista helpotetaan
- poikkeuslupamaksuja kohtuullistetaan

Yhteenvetona Länsi-Suomen Kalatalouskeskus katsoo, että merimetson aiheuttamien kalataloudellisten haittojen hallinta edellyttää sääntelyn kehittämistä. On olemassa tutkimusnäyttöä, joka osoittaa merimetsojen voivan vaikuttaa merkittävästi kalakantoihin ja kalastukseen, ja käytännön kokemukset vahvistavat tämän. Sääntelyn uudistaminen on välttämätöntä, jotta kalatalouden toimintaedellytykset voidaan turvata ja kalakantoja hoitaa kestävästi.

Niinikorpi Anu
Länsi-Suomen Kalatalouskeskus ry